

Proves d'accés a la universitat

Convocatòria 2014

Història de la filosofia

Sèrie 5

Escolliu UNA de les dues opcions (A o B).

OPCIÓ A

—Per tant, tenim totalment acomplert el nostre somni: aquell pressentiment que ens deia que, tan bon punt comencéssim a fundar la nostra ciutat, trobaríem, amb l'ajut d'algun déu, un principi i model de la justícia.

—Doncs sí, és així.

—El nostre principi que el qui per naturalesa és sabater ha de fer sabates i no pas res més, i el qui és constructor, construccions, ha resultat ser una semblança de la justícia; i, per això, ens ha estat profitós.

—Ho sembla.

—I la justícia sembla una cosa d'aquesta mena, però no pel que fa a les accions exteriors de l'home, sinó en relació amb l'activitat interior, de cara a l'individu en si mateix. L'home just no permet que cap de les parts de la seva ànima faci allò que és propi de les altres, i tot posant ordre en la seva pròpia casa, l'individu es domina i s'ordena, i és amic de si mateix, i es posa les tres parts en concòrdia, ordenadament com els tres termes d'una harmonia, el to baix, l'alt i el mitjà, i els que hi hagi encara entre aquests. Quan ho hagi enllaçat tot en un to temperat i ple d'harmonia, i sigui una unitat i no una multiplicitat, aleshores podrà fer allò que li calgui fer, ja sigui treballar per enriquir-se, o tenir cura del seu cos, o actuar en política. En tots aquests afers anomenarà justa i bona l'acció que produeix i conserva aquest estat de l'ànima; i anomenarà saviesa el saber que inspira aquesta acció; contràriament, anomenarà injusta l'acció que destrueix aquest estat, i ignorància l'opinió que inspira aquesta acció.

—Tens tota la raó, Sòcrates —va dir ell.

—D'acord —vaig dir—; crec que si afirmem que hem descobert l'home just i la ciutat justa i la justícia que hi ha en ells, de cap manera no es podria dir que mentim.

—No, per Zeus! —va dir ell.

—Ho afirmem, doncs?

—Ho afirmem.

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]

2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots o les expressions següents:
[1 punt]
 - a) «ànima»
 - b) «la seva pròpia casa»

3. Expliqueu el sentit i la justificació, segons Plató, de la frase següent del text: «[...] si afirmem que hem descobert l'home just i la ciutat justa i la justícia que hi ha en ells, de cap manera no es podria dir que mentim.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Plató que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]

4. Compareu la concepció de Plató sobre què és el que fa que una societat sigui justa amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.
[2 punts]

5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «És millor viure en una societat on a cadascú se li assigni una feina que es correspongui amb les seves capacitats naturals i la seva educació, que no en una societat on cadascú faci la feina que vulgui o l'interessi, tant si està capacitat per a fer-la com si no.» Responeu d'una manera raonada.
[2 punts]

OPCIÓ B

Els humans tenen facultats més elevades que els apetits animals i, un cop en són conscients, no contemplen com a felicitat res que no impliqui la seva gratificació. [...]

És totalment compatible amb el principi d'utilitat reconèixer que alguns tipus de plaer són més desitjables i més valuosos que altres. Seria absurd que, mentre que en la valoració de totes les altres coses es té en compte tant la quantitat com la qualitat, se suposés que en la valoració dels plaers només cal tenir en compte la quantitat.

[...] és un fet del tot inqüestionable que aquells qui estan igualment familiaritzats amb tots dos plaers, i són igualment capaços d'apreciar-los, donen una prioritat molt més elevada a la forma de vida en què s'exerciten les facultats superiors. Poques criatures humanes consentirien que se'ls convertís en animals inferiors a canvi de la promesa que obtindrien tots els plaers que pot tenir una bèstia; cap ésser humà intel·ligent no acceptaria ser un ximple, ni una persona instruïda ser un ignorant,

ni cap persona sensible i recta ser egoista i infame, per més que els puguin persuadir que un ximple, un babau o un brètol està més satisfet amb el que li ha tocat que no pas ho estan ells amb el que els ha tocat a ells. No renunciarien a allò que posseeixen de més que ell, per saciar de la forma més completa possible els desitjos que tenen en comú amb ell. [...] És millor ser una persona insatisfeta que un porc satisfet; millor ser Sòcrates insatisfet que no un ximple satisfet. I si el ximple o el porc opinen de forma diferent, és perquè només coneixen el seu propi costat de la qüestió. L'altra part, en aquesta comparació, coneix tots dos costats.

John Stuart MILL. *L'utilitarisme*, capítol II

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]

2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots o les expressions següents:
[1 punt]
a) «apetits animals»
b) «felicitat»

3. Expliqueu el sentit i la justificació, segons John Stuart Mill, de la frase següent del text: «És totalment compatible amb el principi d'utilitat reconèixer que alguns tipus de plaer són més desitjables i més valuosos que altres.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Mill que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]

4. Compareu la concepció de Mill sobre com hem d'actuar amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.
[2 punts]

5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «És millor ser Sòcrates insatisfet que un ximple satisfet.» Responen d'una manera raonada.
[2 punts]

Institut
d'Estudis
Catalans

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés